

Czárán Gyula háza naplója

Most, hogy tizedik születésnapját ünnepli a nagyváradi Czárán Gyula Alapítvány, mi lenne nagyobb öröm és boldogság számunkra, mint eljuttatni ezt a könyvet minden bihari természetjáróhoz, minden bihargóhoz és minden természetbaráthoz Erdély határain innen és túl.

A nyomtatott változat hű mása az eredeti szövegeknek, tehát ne rója fel senki nekünk a helyesírási hibákat és fogalmazási visszasságokat, mert semmit sem kívántunk változtatni az eredetiségen, annál is inkább, mert mi lenne hitelesebb mint azon kortársak véleménye, akik személyesen megtapasztalhatták a Czárán Gyula által teremtett turista paradicsom bihari világának tündéri voltát? Ezen kortársak közt említjük meg dr. Ruzitska Béla vegyész professzort is, aki Czáránra gondolva így emlékszik:

“ Aki valaha Czárán Gyula vezetése alatt kirándulást tett, az legjobban tudja, mit jelent ez. Mert ily kirándulások alkalmával a turista társnak csak a kirándulás kellemes oldalai, u. m. a természet szépségeinek, csodáinak és a társas barangolásnak tiszta élvezete maradt fenn; minden egyéb gondot, munkát és terhet a kitűnő vezető magára vett. Mert Czárán Gyula minden társas kirándulását előre gondosan elrendezte, útitervet készített, időbeosztást állapított meg, lovakat, csomaghordókat fogadott, élelemről italról és minden egyéb szükségesről gondoskodott, sőt a legtöbb esetben turista társai korai felébresztését is ő maga személyesen végezte. Mindezeknél fogva bátran elmondhatjuk, hogy Czárán Gyulával társaskirándulást tenni, valóságos élvezet és gyönyör volt”

Ruzitska írásos emlékeinél talán értékesebbek azon fényképei, melyek szerencsés módon kerültek az enyészet homályából látóköriünkbe és könyvünk képanyagába, Budaházy István gyógyszerész jóvoltából. A most első ízben nyilvánosságra hozott fényképek digitalizált, számítógépen feldolgozott reprodukciói azoknak a felvételeknek, melyeket dr. Ruzitska Béla, kinél nagyobb kiránduló ebben a korban csak felesége lehetett, készített 1904. és 1915. között a Bihar-hegységben, Czárán Gyula vendégeként is, a Czárán által vezetett és kiépített legendás biharfüredi körutakon.

Az eredeti méretű képek (7 cm x 10 cm) csak nagyítás után tárták fel részleteiben annak a nagyváradi polgári világnak a huszadik század eleji alakjait, akik részt vettek Czárán Gyula kirándulásain illetve szerkesztették és vezették azt a vendégkönyvet, mely szerencsés módon fennmaradt, talán egyedüli mementóként, Czárán Gyula biharfüredi házából.

Ha sikerült eme elveszettnek hitt világ szokásait és képeit kellő módon felelevenítenünk Czárán Gyula születésének 160. évfordulója alkalmából, az nem csak a mi kitartásunk érdeme, hanem mindazoké, akik az elmúlt tíz évben támogatták e téren kifejtett törekvéseinket. Köszönet érte.

Egri Ferenc írása (Nagyvárad, 2007)